

2009-02-10

**Regeringens handlingsplan för perioden 2009-2012 för
att genomföra säkerhetsrådets resolution 1325 (2000)
om kvinnor, fred och säkerhet**

Stockholm 2009

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning	4
Sveriges nationella handlingsplan – en bakgrund	5
En svensk handlingsplan som vilar på erfarenheter och ett brett engagemang	7
Målsättningar och inriktning för svenskt agerande	8
Åtgärder och aktiviteter	9
<i>Arbetet på den nationella nivån</i>	10
<i>Arbetet på den regionala nivån</i>	14
<i>Arbetet på den globala nivån</i>	19
Handlingsplanens genomförande, uppföljning och utvärdering	21

Förord

Förenta Nationernas (FN) säkerhetsråd, som är det organ som ansvarar för internationell fred och säkerhet, antog år 2000 resolution 1325 (om kvinnor fred och säkerhet). Resolution 1325 betonar vikten av att kvinnor som berörs av konflikter också deltar i lösningen av dem och att kvinnor finns representerade som aktörer i det internationella samfundets insatser för att skapa fred. Dessutom framhålls att kvinnor och flickor är särskilt utsatta i konflikter vilket kräver ett ökat skydd för dessa. Den senare frågan har ytterligare uppmärksammats genom säkerhetsrådets resolution 1820 (2008) om sexuellt våld i konflikter, som också beaktas i denna handlingsplan.

FN:s Generalförsamling och olika organ under församlingens kompetens har under många år utfört ett omfattande arbete för att främja kvinnans ställning och jämställdhet. Resolution 1325 utgör ett viktigt komplement till detta arbete, inte minst för att den slår fast att kvinnor och jämställdhetsfrågor också är av betydelse i arbetet för att uppnå internationell fred och säkerhet.

Genomförandet av resolution 1325 bidrar till att nå målsättningarna för utrikes-, säkerhets-, utvecklings- och försvarspolitikerna men också jämställdhetspolitiken. Kvinnors fulla och lika deltagande i konfliktförebyggande, krishantering, konfliktlösning och fredsbyggande bidrar till internationell fred och säkerhet. Dessutom bidrar det till demokrati, ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, och internationell humanitär rätt samt utveckling och fattigdomsbekämpning.

Inledning

Hösten 2000 antog FN:s säkerhetsråd enhälligt resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Det var en markering av behovet och vikten av att stärka kvinnors deltagande i arbetet med att finna lösningar på väpnade konflikter såväl som i det konfliktförebyggande arbetet. Jämställdhetsfrågan och frågor om kvinnors deltagande i beslutsfattande har länge funnits på FN:s dagordningen inom ramen för Generalförsamlingens arbete. Frågan om kvinnor och fred har dessutom funnits på dagordningen vid FN:s kvinnokonferenser och dess uppföljningssessioner. Trots detta är kvinnor än idag ofta uteslutna från fredsskapande och konfliktförebyggande processer och kvinnors kompetens tas inte tillvara för att bevara fred och säkerhet.

Resolutionen uppdrar åt FN-systemet och medlemsländerna att vidta konkreta åtgärder för att:

- öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande och fredsfrämjande insatser och stödja kvinnors fredsinitiativ i konfliktområden,
- säkerställa kvinnors deltagande i institutioner och i beslutsfattande i post-konfliktsituationer och övergångsprocesser från konflikt till fred,
- stärka skyddet för kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, skyddet enligt internationell humanitär rätt och särskilda behov i samband med krig och konflikt samt
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i freds- och säkerhetsfrämjande och humanitära insatser.

Resolutionen tar avstamp i det faktum att kvinnor påverkas av, och kan påverka väpnade konflikter. Kvinnor i konflikt- och postkonfliktområden är aktörer men också särskilt utsatta. År 2008 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1820 om sexuellt våld och säkerhet och erkände därmed kopplingen mellan sexuellt våld och säkerhet. Könrelaterat våld används inte sällan som en strategi av stridande parter under en väpnad konflikt eller i sköra postkonfliktsituationer. Straffriheten för sådana övergrepp är utbredd. Att skydda kvinnor och flickor, inte minst från sexuellt våld, möjliggör för fler kvinnor att delta aktivt i fredsprocesser och konfliktförebyggande arbete. Resolution 1820 behandlas i handlingsplanen som en fördjupning och ett förtydligande av skyddsaspekten av resolution 1325.

Insikten om kvinnors betydelse som aktörer i konfliktlösning samt som särskilt utsatta under väpnade konflikter understryker att intensifierade ansträngningar krävs för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i förberedelser, genomförande och utvärdering av fredsfrämjande insatser. Också i humanitära insatser under och efter väpnad konflikt behövs ett påtagligt genus- och jämställdhetsperspektiv där kvinnors och flickors situation och villkor tydligt uppmärksammas. Sverige ska som medlem i FN bidra till genomförandet av resolution 1325. Detta sker genom aktiviteter på tre nivåer; nationellt, regionalt och globalt. Den svenska handlingsplanen fokuserar på att möjliggöra kvinnors aktiva deltagande i fredsprocesser men också på att säkerställa att kvinnors och flickors särskilda skyddsbehov uppfylls.

Sveriges nationella handlingsplan – en bakgrund

Sveriges första nationella handlingsplanen för genomförande av resolution 1325 omfattade perioden 2006 till och med 2008. Sverige var ett av de första länder som antog en nationell handlingsplan och den svenska planen har väckt intresse och inspirerat flera länder och internationella organisationer. (F.n. har följande länder antagit nationella handlingsplaner: Danmark, Finland, Island, Nederländerna, Norge, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Österrike).

Sedan den första handlingsplanen antogs 2006 har erfarenheter och lärdomar dragits av arbetet med resolution 1325 globalt, regionalt och nationellt. Kunskapen om 1325-arbetet har ökat och insatserna för genomförandet utvecklats. Det har blivit tydligare var de största utmaningarna ligger - där organisation, utbildning och genomförande är centrala. Nya faktorer har tillkommit som borde avspeglas i den nya handlingsplanen, såsom FN:s säkerhetsråds resolution 1820 (2008) om sexuellt våld i väpnade konflikter. Ett fortsatt aktivt svenskt engagemang inom FN, Europeiska Unionen (EU) och andra regionala organisationer avseende frågorna är också en viktig faktor för att ta fram en ny handlingsplan. Föreliggande handlingsplan syftar till att beakta dessa erfarenheter och stärka implementeringen av resolution 1325. Det utgör en naturlig del i regeringens ambition att Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland i arbetet för att resolution 1325 implementeras.

Handlingsplanen har utarbetats av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet, som i sin tur har vägletts av en dialog med olika intressenter: myndigheter, enskilda organisationer, forskningsinstitutioner, internationella organisationer och andra länder. Denna gemensamma ansats ska också prägla handlingsplanens genomförande.

Uppföljning av föregående handlingsplan

Ett antal av de mål som sattes upp för den tidigare planen har uppnåtts. Under perioden 2006-2008 har resolution 1325 varit en svensk profilfråga såväl i biståndet som i flera regionala och internationella organisationer. I vårt bilaterala bistånd har regeringen, i landfokuseringen gett särskild prioritet till länder i konflikt/post-konflikt. I samarbetet med dessa länder är resolution 1325 ett viktigt redskap.

Som medordförande i det FN-stödda initiativet *Partners for Gender Justice* mellan 2005 och 2006 bidrog Sverige till att ett antal specifika åtgärder vidtogs i flera konflikt- och postkonfliktländer för att stärka kvinnors deltagande i reformer av rättssektorn. Sverige ger stöd till *Gender Action Plan* och ingår även i Världsbankens *Advisory Council to the Gender Action Plan* samt bidrar till Världsbankens sysselsättningsfrämjande program för utbildning av unga flickor (*Adolescent Girls Initiative*) i fattiga, sviktande och postkonfliktländer. Sverige har under ett antal år varit drivande för utvecklandet av resolution 1325 inom policy och konkreta insatser inom EU och den europeiska säkerhets och försvarspolitiken (ESFP), bl.a. genom insatser för att inrätta genderrådgivare i

ESFP-insatser. Inom Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) har Sverige bl.a. sekonderat en 1325-expert till kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR).

Inom andra områden har inte implementeringen kommit lika långt och särskilda satsningar kommer därför behöva göras inom flera områden. Andelen kvinnor i civila och militära krishanteringsinsatser behöver öka, det gäller inte minst inom ESFP och fler kvinnor måste finnas på högre nivåer. Samverkan och erfarenhetsutbyte, inklusive kartläggning av befintlig kunskap, om resolution 1325 måste öka nationellt. Uppföljning av implementeringen av resolution 1325 och redovisning av framsteg och motgångar i processen är nödvändigt för ett fullständigt genomförande.

En svensk handlingsplan som vilar på erfarenheter och ett brett engagemang

Sverige har sedan antagandet av resolution 1325 varit en aktiv tillskyndare för att omsätta gjorda åtaganden till konkreta insatser som förändrar och förbättrar situationen för kvinnor och flickor i väpnade konflikter och underlättar kvinnors deltagande i alla faser av en konflikt. Regeringens 1325-arbete vilar på en helhetssyn på säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter.

Sverige har med hjälp av handlingsplanen, på ett medvetet och aktivt sätt bidragit till att genomföra resolution 1325 genom att initiera, utveckla, vidta och utvärdera ett antal åtgärder. Arbetet har varit mödosamt, bl.a. eftersom prioriteringen av dessa frågor varierar i olika länder. De insatser som slås fast i handlingsplanen handlar både om att fortsätta redan påbörjade insatser för att få ökat genomslag och effekt, och om att ta nya initiativ. De senaste årens accelererade arbete för att genomföra 1325 har också resulterat i lärdomar som ligger till grund för framtida verksamhet och som har påverkat utformningen av den nationella handlingsplanen. På grundval av dessa erfarenheter kan ett antal utmaningar identifieras:

- Det övergripande – och växande - stödet för resolution 1325 måste resultera i enighet om att prioritera frågor som rör dess genomförande.
- En växande medvetenhet om resolutionen måste också följas av fördjupade kunskaper på alla nivåer om dess tillämpning.
- Övergripande strategier och handlingsprogram måste kompletteras med konkreta insatser i specifika situationer, såsom förebyggande eller fredsfrämjande insatser, fredsförhandlingar samt i postkonfliktsituationer.
- Vikten och värdet av genomförandet av resolution 1325 måste tydliggöras och ses som en integrerad och nödvändig del för att freds- och utvecklingsfrämjande insatser ska nå uppsatta mål.
- Det ömsesidiga beroendet mellan den nationella och internationella nivån måste tydliggöras, liksom länders särskilda ansvar i egenskap av medlemmar i internationella organisationer, biståndsgivare och trupp- och polisbidragande länder
- Kravet på ökad andel kvinnor i insatser måste ses ur ett kvantitativt, liksom kvalitativt perspektiv. Fler kvinnor behövs på chefs- och beslutsfattande befattningar.
- Samarbetet och samverkan mellan olika aktörer och på olika nivåer behöver stärkas ytterligare.
- Genomförandet av resolutionen är beroende av att tillräckliga resurser tillförs för prioriterade insatser

Målsättningar och inriktning för svenskt agerande

Resolution 1325 ska vara en integrerad och naturlig del av både det dagliga och det långsiktiga strategiska arbetet för fred och säkerhet. Ett ökat deltagande av kvinnor och ett jämställdhetsperspektiv ska säkerställas i de områden som omfattas av resolutionen. Sverige och det internationella samfundet ska stödja och stärka olika nationella och lokala organisationer, aktörer, åtgärder och initiativ som verkar för att genomföra resolution 1325.

Regeringen kommer att prioritera åtgärder som syftar till tre övergripande mål:

- En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna genomförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.
- Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.
- Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer i mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.

Detta kräver att pågående verksamhet utvecklas och förstärks. Det handlar både om konkreta insatser och om policyutveckling. Särskilda ansträngningar kommer att göras i konfliktområden där Sverige bidrar till och är engagerat i freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inklusive genom utvecklingssamarbetet där 1325 ingår som ett viktigt verktyg för samarbetsstrategierna för fokusländerna i konflikt och postkonflikt.

Åtgärder och aktiviteter

För att tydliggöra att utmaningarna med att genomföra resolution 1325, och därmed också behovet av insatser, skiljer sig åt innehåller den svenska handlingsplanen aktiviteter för genomförandet på tre nivåer:

- nationellt,
- i EU och regionala organisationer såsom OSSE, Europarådet, Nato/Euroatlantiska Partnerskapsrådet (EAPR) och det nordiska samarbetet, samt
- globalt, framför allt i FN.

Sverige är i arbetet på regional och global nivå en av många aktörer vilket gör att möjligheterna till påverkan är begränsade. En förutsättning för att Sverige ska kunna verka för genomförandet av resolution 1325 i regionala och globala organisationer är att resolutionen implementeras fullt ut nationellt. Sverige ska fortsätta att vara ett föregångsland, både när det gäller nationellt genomförande och för att driva på utvecklingen internationellt.

Ansvar för att genomföra resolution 1325 är gemensamt och sträcker sig från det civila samhället till internationella organisationer. Detta gäller även information och analys, utbildning och kapacitetsstärkande. Det är viktigt att lokalt förankra de åtgärder och aktiviteter som planeras i insatsområden om dessa ska ha en reell verkan. Samarbete med organisationer och nätverk i aktuella eller potentiella konfliktområden är därför av särskild vikt. Arbetet för att genomföra resolution 1325 måste vara en gemensam angelägenhet för alla aktörer liksom för både kvinnor och män.

Arbetet på den nationella nivån

På den nationella nivån involverar arbetet för att genomföra resolution 1325 i första hand de departement och enheter inom Regeringskansliet som arbetar med freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, mänskliga rättigheter och/eller med jämställdhetsfrågor (Utrikes-, Försvars-, Justitie- och Integrations- och Jämställdhetsdepartementet) samt de myndigheter som utbildar och sänder ut personal till internationella insatser eller bedriver relevant forskningsverksamhet (framförallt Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Totalförsvarets Forskningsinstitut, Försvarshögskolan, Kriminalvården, Domstolsverket och Åklagarmyndigheten). Svenska utlandsmyndigheter i konflikt- och postkonfliktområden samt vid de internationella organisationerna (FN, EU, OSSE, Europarådet, Nato m.fl.) har en särskild roll. Enskilda organisationer bidrar till att stärka Sveriges samlade engagemang nationellt och internationellt vilket beaktas i eventuella beslut om stöd till dessa organisationer.

Följande åtgärder avses vidtas och aktiviteter genomförs på den nationella nivån för att uppnå de tre övergripande målen:

1. En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna utförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.

- Berörda myndigheter ska fortsatt intensifiera arbetet med genomförandet av resolution 1325. Ett 1325-perspektiv ska reflekteras i alla relevanta regleringsbrev. (Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarshögskolan och Kriminalvården)
- 1325-arbetet ska involvera såväl kvinnor som män.
- Regeringskansliet och berörda myndigheter ska tillse att målet om en betydligt större andel kvinnor på alla nivåer och i olika typer av befattningar i internationella insatser prioriteras när personal till civila och militära konflikthanteringsinsatser rekryteras och utbildas. (Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kriminalvården, Domstolsverket och Åklagarmyndigheten)
- I civila freds- och säkerhetsfrämjande insatser, såväl som i civila komponenter i multifunktionella insatser, ska kvinnor och män delta i lika stor utsträckning. Detta gäller i alla typer av ickeuniformerade befattningar och på samtliga nivåer. (Folke Bernadotteakademien, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Kriminalvården)
- Myndigheter som enbart sänder ut enskilda befattningshavare till internationella insatser ska eftersträva en jämn könsbalans i rekrytering och nominering av personal. (Domstolsverket och Åklagarmyndigheten)

- I militära freds- och säkerhetsfrämjande insatser ska kvinnor och män delta på lika villkor. I sådana insatser är rekryteringsbasen förhållandevis liten. Detta innebär att andelen kvinnor i internationella insatser bör överstiga andelen kvinnor i motsvarande grupp i den nationella verksamheten. Kvinnors kompetens ska tas tillvara. Det är viktigt att säkerställa ett deltagande av kvinnor för att lösa alla typer av uppgifter och på alla nivåer. Detta kräver ett strategiskt arbete som åläggs berörda myndigheter för att öka andelen kvinnliga värnpliktiga, anställda soldater och officerare. (Försvarsmakten och Pliktverket)
- I polisiära freds- och säkerhetsfrämjande insatser skall kvinnor och män delta på lika villkor. Det är viktigt att säkerställa ett deltagande av kvinnor för att lösa alla typer av uppgifter och på alla nivåer. (Rikskriminalpolisen)
- Fler kvinnliga kandidater till högre befattningar i internationella insatser ska identifieras och nomineras. Vid nominering av fler än en kandidat till högre befattningar inom regionala och internationella organisationer ska eftersträvas att minst en av kandidaterna är kvinna. (Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademin, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kriminalvården och Försvarshögskolan)
- En kartläggning avseende den kompetens som finns nationellt vad gäller 1325 ska göras. Detta ska särskilt ske inom ramen för den personalförsörjning för civila insatser som Folke Bernadotteakademin har satts i uppdrag att administrera.
- Berörda myndigheter ska överväga att utarbeta egna kompletterande riktlinjer för genomförandet av resolution 1325 och regelbundet kartlägga regelverk och metoder för tillämpning och uppföljning. Berörda myndigheter åläggs genom regleringsbrev att årligen redovisa det arbete man genomfört för att implementera resolution 1325. Dessa myndigheter åläggs att vid alla insatser säkerställa en könsuppdelad statistik och årligen redovisa denna statistik. (Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademin, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarshögskolan och Kriminalvården).
- Konkreta metoder och verktyg ska fortsatt utvecklas av berörda myndigheter för att öka kvinnors deltagande och integrera ett jämställdhetsperspektiv i planering, förberedelser, utbildning, genomförande och utvärdering av fredsfrämjande och humanitära insatser. Befintliga metoder och verktyg ska användas och förbättras vid behov.
- Samverkan mellan berörda myndigheter som sänder ut personal, representanter för det civila samhället och Regeringskansliet ska öka avseende informations- kunskaps- och erfarenhetsutbyte om mål, syften och genomförandet av resolution 1325. *GenderForce*-projektet som avslutades vid årsskiftet 2007, men lever kvar som ett nätverk för samverkan mellan de deltagande myndigheterna och enskilda organisationerna, är ett bra exempel. Folke Bernadotte Akademin har ett särskilt ansvar för att former för samverkan utvecklas.

- Samarbetet med forskningsinstitutioner ska utnyttjas för att kartlägga, samla och bidra till spridning av relevant forskning. Folke Bernadotteakademien fortsätter tillsammans med Totalförsvarets Forskningsinstitut, Förvarshögskolan och andra universitet och högskolor att utgöra en plattform för samverkan kring dessa frågor.
- I arbetet med att utarbeta strategier för samarbetsländer i konflikt och postkonflikt ska resolution 1325 alltid beaktas. (Sida)

2. Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.

- Frågor som rör säkerhet för, och skydd av, kvinnor och flickor i insatsområden, inklusive behov av insatser för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, ska särskilt beaktas både i ett kort- som långsiktigt perspektiv. Ett ökat deltagande av kvinnor och respekt för kvinnors åtnjutande av sina mänskliga rättigheter kan bidra till att förebygga könsrelaterat våld, såsom mäns våld mot kvinnor och flickor, i ett bredare perspektiv. (Förvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Förvarshögskolan och Kriminalvården)
- Särskild uppmärksamhet ska ägnas kvinnors säkerhet när Sverige är direkt engagerat i fredsprocesser. Svenska män och kvinnor som representerar det internationella samfundet ska uppmuntras att särskilt beakta dessa frågor.
- Ansvariga myndigheter ska fortlöpande utvärdera och utveckla utbildningen för svensk personal som ska delta i internationella insatser och fredsuppdrag. All svensk personal som deltar i fredsfrämjande och humanitära insatser ska ha kunskap om såväl resolution 1325 och resolution 1820 som insatsspecifika förhållanden, tillämplig lagstiftning och etiska frågor. (Förvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Förvarshögskolan och Kriminalvården)
- Arbetet för att integrera ett tydligt jämställdhetsperspektiv i insatser för att stärka rättsväsendet i postkonfliktländer ska fortsätta och fördjupas. (Förvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Förvarshögskolan, Kriminalvården, Domstolsverket och Åklagarmyndigheten)

3. Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer i mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.

- Programmet för svenska delegationer som besöker konfliktområden ska inkludera samtal med kvinnor. Delegationerna ska bestå av både kvinnor och män. Samtal med relevanta företrädare – kvinnor och män - för regeringar, konfliktparter samt internationella, regionala och nationella organisationer ska också omfatta frågor som rör kvinnors deltagande, mänskliga rättigheter, humanitär rätt, säkerhet samt förebyggande av övergrepp och straffrättsliga åtgärder mot förövare.
- Praktiska instrument, såsom checklistor, riktlinjer, instruktioner och underlag för dialog ska utvecklas fortlöpande samt integreras i berörda departements och myndigheters dagliga verksamhet avseende aktuella eller potentiella konfliktländer samt postkonfliktländer.
- Svenska utlandsmyndigheter och andra svenska aktörer i konfliktområden har ett särskilt ansvar för arbetet med 1325 i dessa länder. Nationella och lokala kvinnoorganisationer utgör viktiga samverkanspartners och bör ges stöd. Regeringen ska fortsätta att stödja och samarbeta med svenska enskilda organisationer i arbetet för att genomföra 1325 nationellt i Sverige samt i insatser för att stödja relevanta kvinnoorganisationer i konflikt- och postkonfliktländerna.
- Utrikesdepartementet och Sida ska använda möjligheten att ge strategiskt finansiella bidrag och andra former av kapacitetsstärkande stöd till riktade aktiviteter för att öka kvinnors deltagande i konfliktförebyggande insatser, konflikthantering och fredsbyggande arbete.
- Utveckling av insatser och strategier för reform av säkerhetssektorn i postkonfliktländer ska beakta resolution 1325 och kvinnors aktiva deltagande, säkerhet, roller och åtnjutande av mänskliga rättigheter. Områden av intresse innefattar bl.a. utbildning och rekrytering, samt bredare frågor om reform av rättsväsendet. (Försvarsmakten, Rikspolisstyrelsen, Folke Bernadotteakademien, Försvvarshögskolan, Sida, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Kriminalvården)
- Ett 1325-perspektiv ska även fortsättningsvis beaktas i alla samarbetsstrategier för länder i konflikt och postkonflikt samt för övriga länder där det är relevant.
- I utveckling och genomförande av Sveriges samarbetsstrategier med länder i konflikt och postkonflikt ska konsultationer med nationella och lokala aktörer inkludera kvinnor. Fleråriga program, konfliktanalyser och andra ramverk och aktiviteter för att främja fred och säkerhet är andra viktiga instrument för att integrera 1325 i utvecklingsarbetet.

Arbetet på den regionala nivån

EU

Som EU-medlem har Sverige ett särskilt intresse av och ansvar för att resolution 1325 genomförs fullt ut i EU:s freds- och säkerhetsfrämjande arbete. Särskilda ansträngningar görs inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), inklusive den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP) samt i utvecklingssamarbetet, de humanitära insatserna och migrationspolitiken när så är relevant. Rådet och Kommissionen har ansvar för att resolution 1325 beaktas och Sverige ska på olika sätt agera för att så sker. Sverige ska i detta arbete söka samarbete med likasinnade EU-medlemmar. Sverige fortsätter också att verka för att EU är pådrivande avseende implementeringen av resolution 1325 inom FN.

För att nå resultat krävs insatser på EU-nivån men också inom medlemsstaterna och kandidatländer. I förhandlingarna med ansökar- och kandidatländer med erfarenhet av konflikt ska genomförandet av resolution 1325 särskilt beaktas och erfarenheter särskilt tas till vara.

Sverige ska fortsätta att delta i olika institutioner, kommittéer och arbetsgrupper och där verka för genomförandet av de policydokument som tagits fram inom EU, framförallt EU:s handlingsplan från år 2008 för att integrera 1325 och 1820 i ESFP. Dessutom ska Sverige uppmuntra och, i den mån det efterfrågas, stödja initiativ inom medlemsstaterna för att nationellt genomföra resolution 1325. Aktiviteter genomförs och åtgärder vidtas för att uppnå de tre övergripande målen:

1. En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna utförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.

- Andelen kvinnor i civila och militära ESFP-insatser ska öka, inklusive på chefsbefattningar och på beslutsfattande nivåer. Ansvaret ligger främst på medlemsstaterna som måste nominera fler kvinnliga kandidater men också på chefen för insatsen, i synnerhet vid tillsättandet av nyckelbefattningar, samt på Rådssekretariatet. Arbetet för att öka antalet kvinnor bör grundas på könsuppdelad statistik och analys av orsaker till nuvarande fördelning av kvinnor och män i ESFP-insatser. Sverige ska både föregå med gott exempel nationellt och verka för att statistik- och analysarbete fördjupas inom EU.
- Sverige ska i olika institutioner, kommittéer och arbetsgrupper fortsätta att vara pådrivande för att göra 1325 till en naturlig del i planering, utformning, genomförande och utvärdering av EU:s civila och militära krishanteringsinsatser, liksom i andra konfliktförebyggande- och fredsfrämjande aktiviteter.

- Sverige ska verka för att genderrådgivare i ESFP-insatser ska få erforderliga resurser, befogenheter och stöd. Ansvaret för att integrera ett genusperspektiv ligger inom befintliga lednings- och chefsstrukturer, genderrådgivare utgör ett stöd för insatsledningen. För att kunna genomföra 1325 i alla faser av en insats krävs att genderrådgivare utses samtidigt som övriga chefer och rådgivare och deltar i planering, informationsinsamling och styrkegenereringskonferenser.
- Sverige ska verka för att påskynda implementeringen och stärka efterlevnaden av uppförandekoden för personal i ESFP-insatser, bl.a. genom utbildning. Myndigheter som bidrar med personal till internationella insatser har ett särskilt ansvar.
- Sverige ska verka för att ett 1325-perspektiv integreras i de delar av Rådssekretariatet som planerar och genomför civila insatser (CPCC) samt militära insatser (EUMS).
- Kompetens i genus- och jämställdhetsfrågor och andra relevanta frågor ska finnas både i EU:s särskilda representanters (EUSR) kontor, Kommissionens delegationer och annan fältnärvaro i konfliktområden, liksom i Rådssekretariatet och Kommissionen. Övriga medlemsstater ska uppmanas att utbilda sin personal avseende 1325, och fördjupningen av denna i resolution 1820, samt genusfrågor.
- Sverige ska verka för att stärka återrapportering från EU-missionerna och uppföljning gällande 1325-relaterade frågor. Detta görs bland annat genom att stödja utvecklandet av den s.k. Lessons Learned-processen och verka för att 1325-aspekter integreras i mandaten för de undersökande insatserna, de halvårsvisa uppföljningsrapporterna och i slututvärderingen av missioner.

2. Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.

- Sverige ska fortsätta att verka för att mandaten för EU:s särskilda representanter och ESFP-insatser ska beakta resolution 1325 och 1820 samt frågor om förstärkt skydd för kvinnor. Erfarenhetsutbyte mellan särskilda representanter och andra högre befattningshavare bör uppmanas, dels internt inom EU och dels mellan EU och andra organisationer.
- Sverige ska stödja befintliga förbud mot köp av sexuella tjänster av personal i ESFP-insatser. Detta ska ske genom att stärka implementeringen och efterlevnaden av uppförandekoden för personal i ESFP-insatser, bl.a. genom utbildning men också genom klara påföljder. Myndigheter som bidrar med personal till internationella insatser har ett särskilt ansvar.
- Utrikesdepartementet och Sida ska genom deltagande i relevanta arbetsgrupper, institutioner och genomförandekommittéer verka för att de övergripande målsättningarna för 1325 omsätts i konkreta åtgärder inom det humanitära biståndet i konflikt- och postkonfliktländer.

3. Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer i mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.

Sverige ska aktivt verka för

- Att mandaten för EU:s särskilda representanter beaktar resolution 1325 och frågor om kvinnors deltagande i fredsprocesser och att representanterna har kunskap om resolution 1325 och implementerar denna i arbetet.
- Att program när företrädare för EU:s institutioner eller ordförandeskap som besöker konfliktområden innehåller samtal med nationella och lokala kvinnor och kvinnoorganisationer. Delegationerna bör bestå av både kvinnor och män. Frågor som rör kvinnors deltagande och säkerhet ska diskuteras med både män och kvinnor.
- Att ett 1325-perspektiv och frågor om kvinnors deltagande reflekteras i olika utbildningsinsatser, inklusive i arbetsprogrammet för *European Security and Defence College (ESDC)*, *EU Group on Training* och i missionspecifik utbildning inför eller under en insats. Folke Bernadotteakademin och Försvarshögskolan, som är svenska kontaktpunkter för olika utbildningsinitiativ, har fortsatt viktiga roller att spela i detta arbete, liksom de myndigheter som bidrar med, och utbildar, personal till internationella insatser.
- Att ett 1325-perspektiv ska integreras i strategier för länder i konflikt och postkonflikt och andra relevanta styr- och planeringsdokument. EU:s biståndspolicy är en utgångspunkt för arbetet.
- Att frågor som stärker kvinnors deltagande, inflytande och makt i post-konfliktsituationer ska göras till en integrerad del av utvecklingssamarbetet med sådana länder. Detta kan bl.a. omfatta stöd till kvinnors deltagande i fredsprocesser och återuppbyggnad, utbildning av kvinnor samt att tillse att även kvinnor kommer i åtnjutande av lån och krediter.
- Att EU:s strategiska samarbete med FN, Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) och Afrikanska unionen (AU) inom området fred och säkerhet utvidgas till att omfatta 1325-perspektivet, både i konkreta insatser och i utarbetande av tematiska strategier. I genomförandet av EU:s handlingsplan för ESFP och Afrika ska stärkandet av kvinnors deltagande och säkerhet systematiskt beaktas i utformningen av stöd och samarbete.

Andra organisationer och samarbeten

Sverige ska inom ramen för medlemskap i, och samarbete med, andra regionala och subregionala organisationer aktivt verka för att genomföra resolution 1325. Genom den samsyn som råder inom det nordiska samarbetet för att driva på utvecklingen inom internationella organisationer får Sverige tillsammans med de andra nordiska länderna större möjligheter att påverka genomförandet av resolutionen i flera olika regionala organisationer och samarbeten.

OSSE

1325-arbetet inom Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa (OSSE) genomförs i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom samtliga tre s.k. dimensioner (den mänskliga, den politisk-militära och den ekonomiska/miljörelaterade). Största delen av arbetet sker dock inom OSSE:s fältkontor, jämställdhetsenheten i sekretariatet i Wien och OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR). Svenska initiativ inom OSSE syftar främst till att öka kunskapen och medvetenheten inom organisationen om behovet och syftet med 1325 samt att stärka implementeringen av 1325 i alla berörda delar av OSSE.

- Sverige ska fortsätta att verka för genomförandet av ministerbeslutet från 2005 om kvinnor i konfliktförebyggande, krishantering och postkonfliktrehabilitering. Särskild fokus ligger på:
 - 1) genomförandet av OSSE:s handlingsplan för jämställdhet, som även inkluderar 1325, från 2004,
 - 2) utvecklandet av former för att identifiera och nominera kvinnliga kandidater (särskilt till chefs- och beslutsfattande positioner),
 - 3) utvecklandet och justeringen av projekt, strategier och initiativ så att de uppfyller åtaganden i 1325 och OSSE:s jämställdhetsplan,
 - 4) ökade utbildningsinsatser och aktivt nyttjande av Gender Security Sector Reform Toolkit som innehåller konkreta och praktiska verktyg, inklusive utbildningsmaterial, för integrering av ett jämställdhetsperspektiv i reformer av säkerhetssektorn m.m.
- Sverige ska verka för att samtliga av OSSE:s fältmissioner rapporterar om sitt arbete med genomförandet av resolution 1325.
- Sverige ska verka för att OSSE-sekretariatets genderrådgivares rekommendation om att den biträdande chefen i alla OSSE:s fältmissioner utses till fokuspunkt för 1325 omsätts i praktiken.
- Sverige ska fortsatt verka för att det införs ett 1325-perspektiv i OSSE:s uppföljning av genomförandet av uppförandekoden om politiska och militära aspekter på säkerhet.

Nato/Euroatlantiska Partnerskapsrådet/Partnerskap för Fred

Utrikes- och Försvarsdepartementen följer upp och bidrar till Natos arbete med att utveckla en policy och en handlingsplan för 1325 inom Nato/Euroatlantiska Partnerskapsrådets (EAPR) policy. Genom Sveriges engagemang i fredsfrämjande insatser under Natos ledning och samarbetet med försvarsalliansen inom ramen för EAPR/Partnerskap för Fred (PFF) har Sverige möjlighet att verka för genomförandet av resolution 1325 inom Nato/EAPR.

- Svenskt deltagande i Natos insatser ska genomföras med ett genusperspektiv i syfte att åstadkomma en högre effekt av insatserna och i enlighet med de aktiviteter och insatser som genomförs på nationell nivå.

- Sverige ska verka för att Nato, i de insatser där Sverige deltar, gör 1325 till en naturlig del av planering, utformning, genomförande och utvärdering av insatserna som helhet.
- Sverige ska verka inom EAPR för att Nato formulerar en handlingsplan för 1325 baserad på de policyriktlinjer som Sverige varit med om att formulera.
- Sverige ska fortsätta att verka för 1325 och genderrådgivning i EAPR/PFF-formatet. Det gäller särskilt för de utbildningar som genomförs inom ramen för PFF.

Europarådet

Europarådets arbete med mänskliga rättigheter inkluderar även arbetet för jämställdhet och kvinnors deltagande i alla samhällsområden. Sverige verkar aktivt för jämställdhet inom Europarådet och dess medlemsstater och bidrar därigenom till genomförandet av resolution 1325. Sverige ska fortsatt verka för att Europarådet i förekommande arbete för konfliktförebyggande och krishantering beaktar resolution 1325. Särskild fokus ligger på uppföljningen av åtgärder för kvinnors delaktighet.

Övriga organisationer och samarbeten

Ett 1325-perspektiv ska beaktas i utveckling och genomförande av relevanta svenska strategier för samarbetet med, stöd till och dialog med regionala och subregionala organisationer. Huvudansvaret vilar på Utrikesdepartementet och Sida, men även andra departement och myndigheter berörs. Afrikanska unionen och de subregionala afrikanska organisationerna är av särskild betydelse. I detta sammanhang bör uppmärksamhet ägnas både vikten av ökat deltagande av kvinnor i lokala och regionala institutioner och processer, och behovet av stärkt skydd av kvinnors och flickors säkerhet och mänskliga rättigheter i konfliktsituationer.

Arbetet på den globala nivån

FN-systemet

Sverige ska som engagerad medlemsstat och aktiv deltagare i den fredsfrämjande verksamheten stödja och påskynda ansträngningarna att fullt ut genomföra resolution 1325. Ett antal åtgärder ska prioriteras, där Utrikesdepartementets berörda enheter har huvudansvar men där arbetet ska ske i nära samråd med övriga departement och med de svenska FN-representationerna.

- Sverige ska fortsätta att stödja utvecklingen mot att genomförandet av resolution 1325 blir en tydlig och integrerad del av mandaten för FN:s fredsfrämjande insatser och politiska kontor. Jämställdhetsperspektivet ska återspeglas i informationsinhämtning, planering, genomförande, rapportering och utvärdering av multifunktionella insatser och aktiviteter.
- Sverige ska stödja genomförande och uppföljning av FN-systemets gemensamma handlingsplan för resolution 1325, som antogs 2005. Praktiska metoder för genomförande och åiterrapportering bör utvecklas och samordningen inom FN-systemet samt mellan FN och andra aktörer stärkas. Särskild uppmärksamhet bör också ägnas formerna för hur olika FN-organ samarbetar med, stödjer och konsulterar nationella och lokala kvinnoorganisationer i konflikt- eller postkonfliktländer.
- Sverige ska fortsätta att ställa krav på tydliga riktlinjer för generalsekreterarens särskilda sändebud och representanter, chefer och befälhavare i fredsfrämjande insatser, medlare och andra liknande funktioner. Dessa nyckelföreträdare för FN ska uppmärksamma kvinnors och flickors situation, säkerhet och åtnjutande av sina mänskliga rättigheter. De ska också aktivt verka för och rapportera om vilka åtgärder de vidtagit för att fullt ut involvera kvinnor i dialogen med FN-systemet i fält, liksom hur de arbetat för att främja kvinnors deltagande i nationella och lokala institutioner, lagstiftande församlingar och beslutsprocesser.
- Sverige ska verka för att utbildningar och utbildningsmaterial som utvecklas och tillhandahålls av FN ska inkludera frågor som rör kvinnors och flickors deltagande, säkerhet och utsatthet. Detta är särskilt viktigt när det gäller högre befattningshavare. Kompetens inom dessa områden bör också återspeglas i kravprofiler för tjänster i internationella insatser.
- Sverige ska verka för ett mer systematiskt utbyte av kunskap, erfarenheter och information mellan internationella aktörer. Resolution 1325 bör bli en av de frågor som diskuteras vid de regelbundna möten som hålls mellan FN och regionala organisationer.
- Sverige ska fortsätta att delta i den New York-baserade vängruppen för resolution 1325.

1. En betydligt större andel kvinnor deltar i internationella freds- och säkerhetsfrämjande insatser, inom ramen för regionala och internationella organisationer, och insatserna utförs med ett genusperspektiv i syfte att öka insatsernas effektivitet.

- Sverige ska verka för att genomföra målsättningen om att öka andelen kvinnor i de fredsfrämjande insatserna, inklusive på chefs- och beslutsfattande befattningar, och i detta syfte bl.a. uppmana till ökat utbyte av erfarenheter och metoder mellan länder och organisationer. Sverige har ett särskilt ansvar att nominera fler kvinnor till högre befattningar inom FN.
- Inrättande av funktionen civilobservatörer i FN:s fredsfrämjande insatser ska fortsatt främjas. En sådan personalkategori breddar rekryteringsbasen och förbättrar möjligheterna att öka andelen kvinnor i insatserna, vilket ökar möjligheterna till kontakt med den kvinnliga delen av civilbefolkningen.

2. Skyddet av kvinnor och flickor i konfliktsituationer stärks och baseras på ett analysarbete där kvinnor aktivt deltar.

- Sverige ska verka för att fredsinsatserna får mandat och resurser att tillhandahålla erforderligt skydd för kvinnor.
- Sverige ska i relevanta fora motverka straffriheten för övergrepp mot kvinnor och flickor, t.ex. i form av könsrelaterat våld.
- Sverige ska stödja arbetet för att utveckla, genomföra och följa upp FN:s strategi för förebyggande och eliminering av sexuella övergrepp samt stärkandet av efterlevnaden och uppföljningen av uppförandekoder och etiska riktlinjer för personal i fredsbevarande insatser.

3. Kvinnor i konfliktområden deltar fullt ut och på lika villkor som män på alla nivåer i mekanismer och institutioner för konfliktförebyggande, krishantering, fredsbyggande, humanitära insatser och andra insatser under en postkonfliktfas.

- Sverige ska aktivt stödja den fredsbyggande kommissionen och dess stödkontor i uppgiften att öka kvinnors deltagande och integrera ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete med både konkreta konfliktområden och särskilda sakfrågor.
- Som stor givare till FN-systemet, inklusive sekretariatet, fonder och program som verkar inom området fred, säkerhet och humanitära insatser, bl.a. Department for Peace Keeping Operations (DPKO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Development Programme (UNDP) (inklusive Bureau for Crisis Prevention and Recovery (BCPR)), United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), United Nations Refugee Agency (UNHCR) och United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS), ska Sverige verka för att dessa organ uppmärksammar och genomför 1325 i den egna verksamheten, när så är relevant. Frågor som rör stöd till och konsultationer med kvinnor och kvinnoorganisationer i fält är prioriterade.

Handlingsplanens genomförande, uppföljning och utvärdering

Regeringen har det övergripande ansvaret för genomförandet av resolution 1325, liksom resolution 1820 som utgör en fördjupning av aspekten av sexuellt våld i resolution 1325, men ansvaret vilar även på berörda departement, utlandsmyndigheter och svenska myndigheter. Myndigheter som sänder ut personal i internationella insatser har ett särskilt ansvar för att personalen har erforderlig kunskap och att resolutionen implementeras fullt ut i den egna organisationen. Genomförandet är beroende av att dessa aktörer samarbetar och samverkar för att effektivt integrera 1325 som en naturlig del av både den dagliga verksamheten och det långsiktiga arbetet. Svenska enskilda organisationer är viktiga partners och en förutsättning för ett fullständigt och effektivt genomförande av resolutionen. Civilsamhället spelar en viktig roll nationellt för informationsspridning men också i insatserna genom kontakt med och stöd till nationella kvinnoorganisationer.

Deltagande av både kvinnor och män är av stor betydelse för att implementeringen av resolution 1325 ska kunna ske fullt ut. 1325 ska genomföras inom alla komponenter i konfliktförebyggande, konflikthantering och postkonfliktarbete. Inom de mekanismer och organisationer som domineras av män måste initiativ till kvinnligt deltagande även komma inifrån. Män på ledande positioner har ett särskilt ansvar att inkludera kvinnor och att möjliggöra kvinnligt deltagande. Goda förebilder som visar på både kvinnors och mäns kompetens och förmåga som fredsbyggare och deltagare i processer för att skapa fred och säkerhet krävs för att resolution 1325 ska implementeras fullt ut och bli en naturlig del av allt freds- och säkerhetsskapande arbete.

Handlingsplanen gäller för perioden 2009 till och med 2012. Regelbunden rapportering och utvärdering är viktiga verktyg för att identifiera brister i kunskap och implementering av resolution 1325. Regeringen uppdrar till myndigheterna genom regleringsbrev att i sina årsredovisningar eller redovisningar i särskilda frågor återrapportera om insatser för att genomföra resolution 1325, liksom resolution 1820 som utgör en fördjupning av aspekten av sexuellt våld i resolution 1325. En översyn av handlingsplanen ska ske genom årliga möten, där Utrikesdepartementet ska kalla berörda inom Regeringskansliet, myndigheter och enskilda organisationer för diskussion. I samband med att handlingsplanen löper ut ska en övergripande utvärdering göras avseende de mål som satts upp i handlingsplanen.

Prioriteringar mellan olika insatser görs löpande för att både ge utrymme för strategiska satsningar och ta tillvara de möjligheter som uppstår i internationella organisationer och sammanhang. Finansiering av genomförandet av planen sker inom ramen för befintliga anslag och medel samt reguljära budget- och andra styrningsprocesser.